

צ'בזטי מוזהר"ן

תנינא

דף כו:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה מה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

מאמר המניעות על הנסיעה לצדיק

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה

לא ידוע

פתיחה

בתורה זו מדבר רבנו על העניין שבני אדם רוצים לנסוע לצדיק וכבר מכינים עצמם לנסיעה, ואעפ"כ כשמגיעים למניעות שבדרך לא מתגברים עליהן. ומבאר עפ"י הזוהר שהצדיק נקרא שבת, כי כמו שימי החול יונקים חיותם מהשבת כך ישראל יונקים חיותם מהצדיק. וכמו שאל השבת א"א לבוא אלא דרך המניעות של ששה ימי חול כך סביב הצדיק יש בחי' שש מיני מניעות שצריך להתגבר עליהם כדי לבא אליו.

שיחות

עונג שבת עמ' קיט - יה"ר שנוכח ג"כ לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב יעיי"ש בדברי רבינו הקדוש ז"ל ליקוטי תנינא סימן מ"ה והצדיק הוא בחי' שבת בחי' הנקודה הפנימית שממנו יונקים הכל כמובא עיי"ש. וז"ל עפ"י ד"ק זה שאמר יוסף הצדיק "והנה אנחנו מאלמים אלמים וכו' והנה קמה אלמתי וכו' והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי", היינו שרמז להם כי הוא הצדיק יסוד עולם והוא נקודה הפנימית והם בתוך העיגול ויונקים ממנו, אף שהם אומרים ופועלים בהך ענינא מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי כנוטריקון א'ל'מ'ים מתי יגיעו מעשי ל'מעשי א'בותי, ג"כ כולם נצרכים להצדיק כידוע. ובזה יש לפרש ג"כ ישמחו וירננו ל'א'מ'ים' הרצון הגם כי כאשר יחשוב מתי יגיעו מעשי ל'מעשי א'בותי הוא רואה שהוא רחוק מאד מאד מזה ויוכל לבא ח"ו לעצבות ומרה שחורה לזה כתיב ישמחו וירננו שגם בדבר הזה יהי' ג"כ בשמחה כדברי רבינו ז"ל כי אין שום יאוש בעולם כלל ובעזה"י ובכח הצדיק האמת יכולין לבא לכל המדריגות כידוע מאמר חכז"ל הבא ליטהר מסייעין אותו יה"ר שנוכח לכל הטוב ברחמי הגדולים ובזכות הצדיק האמת הוא רבינו ז"ל.

לקוטי הלכות

אין

קושיות

- א. איך אפשר לומר שששת ימי החול סובבים את השבת, הרי לכאורה הצורה היא בחי' מקיף ביחס לחומר.
- ב. מבואר שיש נקודה ועיגולים, וצ"ע מי נמצא בעיגולים? מצד אחד נראה שהם הרשעים ומאידיך לפי מה שאנו יודעים מעלת הצדיק דהיינו הנקודה משמע שגם צדיקים גדולים הם עדיין בעיגולים.
- ג. ימי החול הם עגולים סביב השבת - צ"ע איזה יום קרוב ואיזה יום רחוק? כי בהלכה עד יום שלישי נמשכת הארת שבת שעברה ומיום רביעי מתחילה הארת שבת הבאה. ונראה עיין תורה לט שהדרך לשבת היא מיום ראשון עד יום ששי.
- ד. צ"ע לכאורה המניעות להגיע לצדיק הם עברות שלנו, אבל א"כ צ"ע הרי גם לצדיקים גדולים יש מניעות ואדרבה גדולות יותר.
- ה. משומדים - מסתמא כוונה למחללי שבת בפרהסיא, ולעומת זה הם אלו שיצאו מהעיגולים שסביב הצדיק, וצ"ע בשלמא אם הכוונה לחולקים על הצדיק נחא אבל כאן משמע שכל מי שהתייאש מלהתקרב יצא מהעיגולים ומכוונה משומד וצ"ע

הקדמה

בתורה זו מדבר רבנו על העניין שבני אדם רוצים לנסוע לצדיק וכבר מכינים עצמם לנסיעה, ואעפ"כ כשמגיעים למניעות שבדרך לא מתגברים עליהן. ובאמת כבר ביאר זאת רבנו בתורה עב שיש לצדיק כח המושך אבל כנגדו תמיד מתגבר כח המכריח. אבל כאן מבאר עפ"י הזוהר (נשא) שהצדיק נקרא שבת, וממנה לומד על הצדיק, עפ"י המבואר בזוהר (ויקהל) שהשבת היא נקודה שממנה יונקים השישה ימים. ונראה כוונתו לבאר שהסיבה לחשק לנסוע לצדיק היא כיון שהצדיק ממנו יונקים כולם חיות, וכולם נמשכים אל מקור

חיותם, אלא שכמו שאל השבת א"א לבא מיד, אלא דרך יום ראשון ושני ושלישי וכו' י, כך גם אל הצדיק א"א לבא אלא דרך המניעות הסובבות אותו.

וכבר ביאר כעין זה בתורה קנב/י, אבל שם ביאר מניעה אחת שהיא ירא שמים שחולק על הצדיק האמת ועומד בפתח האמונה, ומי שמתחזק באמונה בצדיק רק הוא מצליח להתגבר עליו ולבוא לצדיק. אבל כאן רבנו לא מבאר מה הן המניעות, ומשאייר לנו ללמוד מהמניעות שיש להגיע לשבת, שהן בחי' שש עגולים, הסובבים את השבת וכל אחד מהם סובבים אותו הקליפות השייכות לו.

בעניין הנסיעה לצדיק דיבר רבנו הרבה/י וכן על המניעות שיש על זה, כגון תורה עב וקנב הנ"ל. ועיין תורה קפה שככל שמתגבר על מניעות יותר גדולות כך זוכה יותר כשמתקרב. ובתורה מו תנינא שכל המניעות הן מניעות המח ו באמת הקב"ה מסתתר בתוך המניעה כמבואר בתורה קטו וכאן כאמור רבנו לומד מהשבת על הצדיק/י.

ואולי אפשר לומר כמו שהדרך לשבת מתחילה מיום ראשון שנברא האור והחושך יום ולילה, ובשני הבדיל בין מים למים, ובשלישי ברא צומח, וברביעי את החמה ולבנה וגלגלים, ובחמישי עופות ודגים, ובשישי את החי ואדם מדבר. כך יש בחי' שש סוגי מניעות עד שמגיעים לשבת ומה שדיבר בתורה קנב הוא ביום השישי שהמניעה היא אדם שחולק בדיבור על הצדיק היא המניעה האחרונה הקשה ביותר. אבל קדם לה חמש מניעות מעין הנברא בימים שקדמו לו. כי בתחילה אור וחושך משמשים בערבוביה והאדם מבלבל אצלו כל עניין הצדיק, וכשמתגבר על זה נכנס בעיגול של בין מים למים כגון שהתפילות והתבודדות שעליה מדבר הצדיק היא ביטול תורה. ובעיגול השלישי מניעות של בחי' דשאים ואילנות היא תיקון הברית (תורה יא) שהצדיק מדבר עליו, שגם זה נדמה לו הפך ההלכה והיכולת. ובעיגול הרביעי קשה לו מה שהצדיק הוא חמה, והוא בעצמו לבנה שאין לה מעצמה כלום, ובחמישי הוא מרגיש שכל ההקדמות שהיו לו הכל בטל וצריך להתמודד עם הקדמות חדשות לגמרי וכאילו מה שעד עכשיו הרגיש כדג במים, עתה הוא כמו דג שהוציא מהמים וצריך להתחיל הכל מחדש, וכל הדבורים על הצדיק נדמים לו כמיסטיקא ורוח גבוהה, ואנשי כמעופפים שאין לה אחיזה בארץ. ובשישי מגיע אל החיות המחרפות מקללות ומבזות את הצדיק, וכל זה לפני שהגיע אל אותו אדם ירא שמים שמדבר בהגיון ושכל ומליצות יפות ומוכיח לו עד כמה שהאדם הזה שחושב אותו לצדיק באמת הוא קל ואפילו עובר עבירה.

והעניין מבואר נפלא במעשה מרב ובן יחיד/י שתחילה מניעה ראשונה מנעו אביו שהוא למדן ומיוחס יותר, וכך עוד כמה פעמים שכסופי הבן חזרו בכח יותר וכל פעם היה לאביו טענה אחרת חזקה יותר, דהיינו מסתמא

³ כמבואר בתורה לט תנינא הששת ימים הם ההתחלה, שבהם נברא הכל, וְשֶׁבֶת הוּא הַסּוּף וְהַתְּכֵלִית וְכוּ'. וְבִדְאִי יֵשׁ חֲלוּק בֵּין הַבְּרִיּוֹת, כִּי בִדְאִי יֵשׁ חֲלוּק בֵּין מַה שְׁנִבְרָא קִדְּם וּבֵין מַה שְׁנִבְרָא בְּשִׁשִּׁי, שְׁהוּא סְמוּךְ יוֹתֵר לְשֶׁבֶת. וְאִיתָא בְּסִפְרֵי, "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (שְׁמוֹת ל"א), שֶׁגַם הַשֵּׁשֶׁת יָמִים בְּעֶצְמָן נִבְרָאוּ, וְהֵם בְּסוּד עֲגֻלָּה אֶל הַנִּקְדָּה פְּנִימִית, שֶׁהִיא שֶׁבֶת (זֶהר וִיקְהֵל רד). אֵף אֵף עַל פִּי כֵן יֵשׁ חֲלוּקִים:

³ רבנו מבאר שם את הקושי הגדול להתקרב לצדיק אמיתי שהוא שרש נשמותי ורק על ידו אני יכול לזכות לתשובה שלימה באמת. ומבאר שכשירד נשמת צדיק גדול לעולם, שבנשמתו משרשים רבים מישראל, ועי"ז בכוחו להחזירם בתשובה שלימה, אזי הקליפה סובבת אותו. ועל פי רוב בגלל העוונות, רבים מהם לא ראויים להתקרב אליו, לכן רק ע"י אמונה חזקה בצדיק אפשר להתקרב אליו, אלא שגם המאמינים לא כולם ראויים להתקרב אליו, לכן הקב"ה סוגר גם את פתח האמונה כדי שיתרחקו הלא ראויים ומיד פותח אותו אבל מניח בו מסך ששומר שהפתח לא ייסגר, אבל כיון שהוא מסך, הוא עושה עוד מניעות להרוצה להתקרב לצדיק. והמסך הזה הוא צדיק ירא שמים שחולק על הצדיק האמת, ואזי מרוב המחלוקת יצא עליו שם רע, ואזי רק מי שמוכן למסור נפשו על ההתקרבות לצדיק ולסבול ביזיונות, הוא זוכה.

⁷ בשתים עשרה תורות בליקוטי מוהר"ן: יט/א, סו/ד, עב, עה, קב, קנב, קפה, קצב, ובח"ב ח/טו, מה, מו, צד, ובמעשה מרב ובן יחיד.

¹¹ וכעין זה ראה תורה קטו וקכט שלומד מארץ ישראל על הצדיק.

¹ עיין מעשה ח' מרב ובן יחיד – מעשה ברב אחד, שלא היה לו בנים. אחר כך היה לו בן יחיד וגדל אותו והשיא אותו, והיה יושב בעליה ולמד בדרך אצל הגבירים, והיה לומד ומתפלל תמיד, רק שהיה מרגיש בעצמו שחסר לו איזה חסרון, ואינו יודע מהו, ולא היה מרגיש טעם בלמודו ובתפלתו. וספר לפני שני אנשים בני הנעורים, ונתנו לו עצה שיסע לאותו צדיק. ואותו בן הנ"ל עשה מצוה שבא על ידה לבחינת מאור הקטן: והלך אותו הבן יחיד וספר לאביו, באשר שאינו מרגיש טעם בעבודתו, כנ"ל וחסר לו, ואינו יודע מהו. בכך הוא רוצה לנסע לאותו צדיק. והשיב לו אביו: איך אתה. בא לנסע אליו? הלא אתה למדן יותר ממנו ומיוחס יותר ממנו? לא נאה לך לנסע אליו, כלך מדרך זו! עד שמנע אותו לנסע. וחזר ללמודו ושוב הרגיש חסרון, כנ"ל, והתיעץ שוב עם אותן האנשים הנ"ל, ויעצו אותו כמקדם לנסע להצדיק, ושוב הלך לאביו, והטה אותו אביו ומנע אותו כנ"ל. וכן היה כמה פעמים. והבן הנ"ל היה מרגיש שחסר לו, והיה מתגעגע מאד למלאות חסרונו, ולא ידע מהו, כנ"ל, ובא עוד לאביו והפציר בו, עד שהוכרח אביו לנסע עמו, כי לא רצה להניח אותו לנסע לבדו, מחמת שהיה בן יחיד: ואמר לו אביו: הלא תראה שאסע עמך, ואראה לך שאין בו ממש. ואסרו המרכבה ונסעו. אמר לו אביו: בזה אנסה: אם יתנהג כסדר, הוא מן השמים, ואם לאו אינו מן השמים, ונחזור. ונסעו ובאו אל גשר קטן, ונפל סוס אחד, והמרכבה נתהפכה וכמעט נטבעו. אמר לו אביו: ראה שאינו מתנהג כסדר, ואין הנסיעה מן השמים, וחזור.

וחזר הבן הנ"ל לדרכו, כנ"ל (הינו ללמודו וכו', כנ"ל), ושוב הרגיש החסרון, כנ"ל, והאנשים יעצו אותו לנסע. וחזר לאביו והפציר אותו, כנ"ל, והוכרח לנסע עמו עוד. ואמר לו הבן שלא נעמד עוד על נסיון כזה, כי זה דרך הטבע, שנופל סוס לפעמים, או שנשתברין האקסין, אם לא שיהיה איזה דבר מורגש מאד. ונסעו ובאו לקרעטשמע ללון, ומצאו שם סוחר, והתחילו לספר עמו בדרך הסוחרים, ולא גלו לו שהם נוסעים לשם, כי הרב היה מתביש בעצמו לומר שנוסע לאותו הצדיק, והיו מדברים מעסקי העולם, עד שבסבוב הדברים הגיעו

ג' פעמים (וזהו כמה פעמים כי מיעוט רבים שתיים וכמה עוד אחד) דהיינו ג' מניעות שכל פעם דיבר הס"מ מפיו של אביו והצליח לשכנעו שלא יסע, ושוב חזר לבן הכסופים למקור חיותו ונסעו ואזי המניעה חמישית הס"מ הפיל את הסוס והמרכבה נתהפכה וחזרו. ושוב אחרי זמן התגברו הכסופים של הבן ביותר ונסעו ואזי המניעה האחרונה בחי' יום השישי הסמוך לשבת בא הסוחר דהיינו הס"מ בעצמו לשכנע אותם שמכיר את האדם הזה ואינו צדיק וכו'.

וכל אלה הם הרשעים הנמצאים טובים בכל יום סביב הרצון לנסוע לצדיק. אבל העיגול עצמו נ"ל שרומז לאמונה כמבואר בתורה ז' שאמונה בחי' מקיפין בחי' עגולים כמ"ש ואמונתך סביבותיך. נמצא שבכל מניעה צריך להתגבר בעיגול יותר חזק דהיינו באמונה חזקה יותר ורק מי שאמונתו בצדיק חזקה ביותר מצליח להתגבר גם על המניעה האחרונה.

ולכאורה מי שכבר זכה להתקרב לצדיק הוא כבר בבחי' נכלל בשבת, ונאכל לצדיק כמבואר בתורה קכט, אבל באמת זה לא פשוט כלל כי מניעות המח יש תמיד, כמבואר בחי' מוהר"ן ו' שאמר רבנו לרבי נפתלי שגם התלמידים הכי דבוקים בו הם כמו נוצות על בגדיו שברוח קלה מתעופפות ממנו.

ולפ"ז אולי אפ"ל שעיגול הראשון הסמוך לצדיק הם האפויים בלב/ו' והוא אפוי בלבם דהיינו שאמונתם בצדיק חזקה מאד. ומחוצה להם הבאים לשמוע תורה, שמאמינים בחכמתו, ואח"כ הבאים לאכול שירים שמאמינים בו כסגולה, ואחריהם אלה שאמונתם חלשה יותר ובאים רק לפעמים, ואחריהם אלה שרוצים לבוא, ואחריהם בעיגול החיצון אלה שרוצים לרצות. ואח"כ מחוץ לעיגולים הם אלו שאין להם כלל אמונה בצדיק. אבל מי שחולק על הצדיק הוא מהקליפות שסמוכות ביותר לצדיק דהיינו ביום השישי כנ"ל.

הדמיון בין שבת לצדיק כאן נ"ל שרוצה לומר כמו שימי החול דהיינו ימי ההשתדלות יונקים כוחם מהשבת, כחומר ביחס לצורה, דהיינו דייקא השביתה מההשתדלות ממנה מקבלים ימי ההשתדלות את כוחם, כך גם אנשי הצדיק שהם הלוחמים ביצר הרע יונקים כוחם מהצדיק שכבר לבו חלל בקרבו, ואין לו מלחמה כלל ביצירה. וכמו שהשבת בחי' מלכות דאצילות, ואצלינו היא בחי' עתיק יומין כמבואר בזהר ויקהל לקמן, ועיין של"ה ט"ז, כך הצדיק בחי' סבא דסבין בחי' עתיק יומין (ראה תורה ס"ו). בחי' נשמה מאצילות היורדת אלינו להאיר לנו כיצד נראה מי שהוא תמיד אצלו.

לספר מצדיקים, היכן נמצאים צדיקים, וספר להם ששם נמצא צדיק, ושם, ושם, והתחילו הם לדבר מהצדיק שנסעו אליו. השיב להם: זה? (בלשון תמה) הלא קל הוא, כי אני נוסע עכשו ממנו, ואני הייתי שם, שהיה עובר עברה. ענה אביו ואמר לבנו: הראית, בני, מה שזה הסוחר מספר לפי תומו: והלא הוא נוסע משם. וחזרו לבייתם: ונפטר אותו הבן, ובא בחלום להרב הנ"ל אביו, וראה אותו שהיה עומד כבעס גדול ושאל אותו: למה אתה כבעס כל כך? והשיב לו שישע לאותו הצדיק הנ"ל (שרצה לנסע עם בנו אליו, כנ"ל), והוא יגיד לך על מה אני כבעס. והקיק, ואמר שמקרה הוא. אחר כך חלם לו עוד כנ"ל. ואמר שהוא גם כן חלום שוא. וכן עד שלש פעמים. והבין: הלא דבר הוא. ונסע לשם: ופגע בהדרך את הסוחר שפגע מקדם, בעת שנסע עם בנו, והכיר אותו ואמר לו: הלא אתה הוא שראיתך באותו הקרעטשמע? והשיב לו: בודאי ראית אותי. ופתח פיו ואמר לו: אם תרצה, אהיה בולע אותך. אמר לו: מה אתה מדבר? השיב לו: זכור אתה, כשנסעת עם בן, ובתחלה נפל סוס על הגשר וחזרת. אחר כך נשברו האקסין, אחר כך פגעת בי, ואמרתי לך שהוא קל. ומאחר שפטרתי אותך, את בן, עכשו אתה רשאי לנסע, כי הוא היה בחינת מאור הקטן, והצדיק הנ"ל הוא בחינת מאור הגדול, ואם היו מתועדים יחד, היה בא משיח; וכיון שפטרתי אותו, אתה רשאי לנסע. ובתוך דבריו נעלם, ולא היה לו עם מי לדבר. ונסע הרב אל הצדיק וצעק: חבל! חבל! חבל על דאבדין ולא משתכחין! השם יתברך ישיב נדחינו בקרוב, אמן: וזה הסוחר הנ"ל היה הס"מ (הסמ"ך מ"ם) בעצמו (שנדרמה לסוחר והטעה אותם, ואחר כך, כשפגע שנית בהרב הנ"ל, התגרה עמו הוא בעצמו על אשר שמע לעצתו, כי כן דרכו, כידוע). השם יתברך יצילנו:

י עיין חיי מוהר"ן אות רח – בהגהת המעתיק שם – עוד שמעתי אז מהרב רבי נפתלי הנ"ל שפעם אחת שאל הוא בעצמו את פי רבנו זכורנו לברכה במה יש לאלו הקלי עולם איזה שיכות והתקרבות אליו מאחר שבאמת הם רחוקים מקדשתו מאד מאד בלי שעור ובלשון אשכנז: "מיט וואס האלטין זיי זיך אין אייך", והשיב לו רבנו זכורנו לברכה במה יש לכם שיכות והתקרבות אצלי הלא אתם אצלי רק כמו נוצות שעל הבגד שכשנופח עליהם מיד פורחין ונסתלקין מעליו. ובלשון אשכנז: "אלא מאי מיט וואס האלט איר זיך איר זענט נאר אזוי ווי פערדין אוף אקאפטין מען טיט אבלאז צוא פליען זיית זיך":

ח שיש"ק ח"ב אות קב – אמר: יש לי שלשה כתות חסידים: פתה אחת הפאה לחטף שירים; פתה אחת הפאה לשמע תורה וכתה אחת הפאה בלבי. ופנה רבנו למוהר"ן וילרי נפתלי ואמר להם: "רוצה אני, שאתם תהיו מהפכה הזאת, שאפויים בלבי". "איה האב דרריי כתות חסידים, לא פתה וואס קומט חאפין שירים, און לא פתה וואס קומטן הערן תורה, און לא פתה וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארץ – איה וויל איר זאלט זיין פון די וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארץ" ואמרנו אנשי שלומנו על זה, בכדי להיות אפוי בלב רבנו צריך רבנו להיות אפוי בלב של המקרב.

ט כנ"ל ועיין גם בהשל"ה הקדוש – מסכת חולין תורה אור (אות קז) והנה במציאות המבאָר במאמר הזה, שמטטרוין נקרא טוב ורע, ואמר גם כן שהוא שולט על ימי חל, ואמר שיש חלין דטמאה וחלין דטהרה, על דרך זהר במאמר של פרשת ויקהל (ח"ב דף ר"ד ע"א) יש ימי חל בחיצונים ויש בפנים שיש ימי השבוע שהם בטהרה להנהיגת ישראל. וישתי בחינות אלו הם דגמית האילן וקלפתו, טוב מבפנים ורע מבחוץ, עץ הדעת טוב ורע. ואמר (זהר שם) שיש ימים אלו נאחזים בנקדה קדישא, הנראת מתוך הלשון, שנקדה זו היא השכינה שהיא מתעלמת ובתוך מטטרוין, ובהיכל שביעי שם שכינה מתעלמת, וביששת ימי המעשה השכינה היא נקדה מתעלמת בתוך ששת ימים הנזכרים והימים הם מאירים ממנה. והיא בהסתר נותנת שפע לכל אחד ואחד מהימים. ויש ששה ימים באצילות שהם שש קצוות, מחסד עד יסוד, שהם פעלו כל מעשה בראשית שעליהם נאמר (שמות לא, יז) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ב'ששת' לא נאמר כדפרשו

ונראה כמו שימי החול דהיינו ימי ההשתדלות הם הפך השבת והמציאות שלהם מרחיקה מהשבתה של שבת, כך קליפות הרשעים הסובבים את הצדיק הן הפך הצדיק לכן מתנגדות לצדיק. כי צדיק הוא מאן דנטר ברית. והוא אוצר של יראת שמים, וכנגדו עומד ההפך שנדמה לירא שמים.

והעיקר שמניעות יש לכולם והמבחן הוא עד כמה מתעקש ולא מתייאש אע"פ שזמן רב לא זכה להגיע לצדיק. וכל זמן שלא מתייאש ועדיין רוצה ומנסה אזי יש לו תקווה לזכות לתיקון אפילו חוטא גדול, כל זמן שלא מתייאש יש לו תיקון, כי גם עיגול הראשון הרחוק מהצדיק יונק מהצדיק.

עד כאן ההקדמה

✱

תורה מה"א יב

בענין בני אדם שרוצים ומכינים עצמן כמה פעמים לנסוע לצדיק האמת ואח"כ יש להם מניעות ונמנעים.

להבין זאת כיצד יתכן שאע"פ שרוצים ומכינים עצמם וכבר הכל מוכן לנסיעה, ואין מניעה גשמית, אעפ"כ יש מניעות שהם לא מצליחים להתגבר עליהן ולבסוף לא נוסעים. זה אפשר ללמוד מהשבת, שגם אליה א"א לבוא מיד אלא דרך שישה ימים מגושמים שהם ההפך ממנה.

דע כי שבת היא נקודה הפנימיות וממנה יונקים כל הששה ימים שהם בחי' חומר ביחס לשבת שהיא בחי' צורה להם, והם בחי' העיגולים סביב הנקודה כ"ש בזוהר (ויקהל דף רד ע"א) יג

בזוהר (ח"א דף רמ"ז ע"א), ועל אלו אמר (זוהר ח"ב שם), ואית שית יומין אחרנין דקנימין לגו מעגולא קדישא ואתאחדון בנקדה קדישא, ואמר עגולא קדישא שהם שש קצוות שהוא מציאות העגולה, והוא קדישא במקום הקדש באצילות, והשכינה היא נקדה פנימית להם שממנה יונקים:

שם (אות קח) והנה ביום שבת, המלכות, שהיא למטה נקדה מתעלמת, עולה למעלה באצילות, ומה שהיתה נקדה מתעלמת, עתה היא מתפשטת באורה, וכל הימים מתעלמים בה, והיא באורה רב חופה עליהם. והוא שאמר (שם) 'בין דעאל שבתא בדין סלקא ההיא נקדה ואתעטרא ואתאחדא לעלא וכלהו טמירין בגוה'. והינו מה שפרשו בתקונים (הקדמת תקוני זוהר דף ב' ע"ב) שהעתקתי לעיל (ראשית חכמה שם), שבימי המעשה ההנהגה על ידי מטטרו"ן, וביום השבת ההנהגה על ידי אור האצילות, שהוא עץ החיים. וכן באור בזוהר (ח"א דף ע"ה ע"ב) בענין (יחזקאל מו, א), 'שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת' וגו'. וקצור פונתו הוא, ששער החצר הפנימית הוא אור האצילות, והוא סגור בששת ימי המעשה, שהוא ההנהגה על ידי מטטרו"ן, וביום השבת הוא נפתח, ואין ששת ימי המעשה שולטין כלל. ואמר אחר כך (זוהר שם). וכלהו יומין, בלהו אתדבקון ביומא דשבתא ואתזנו מתמן, דהא בדין ביומא דשבתא בלהו תרעין פתיחין, וניחא אשתבח לכלא, לעלאי ותתאי. והמאמר הזה מבאר במה שבאמר שבפרשת ויקהל (שם ח"ב דף ר"ד ע"א), שבתבנו (ראשית חכמה שם) שביים השבת הששה ימים הם מתעלמים בנקדה, והנקדה שהיא אור השכינה באצילות, מאירה להם וממנה יונקים:

'סוף תורה ס' – 'חרובי' זה בחינת זקן, בחינת עתיק. כי חרוב הוא ברושים, שהוא בחינת מרדכי, כמו שאמרו רבותינו, וזרונם לברכה (מגלה י): 'תחת הנעצוצין יעלה ברוש' זה מרדכי. ומרדכי הוא בחינת רב חסד, כי הם במספר השווה, שהוא בחינת עתיק.

^א בתקפה סח

^ב לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

י' זוהר ויקהל דף רד. – להבין מאמר הבא נקדים מש"כ האריז"ל בשער מ"ד פ"א, שכל פרט מפרטיו האצילות יס לו ג' כלים חיוני אמצעי ופנימי, ומכל פרט יורדים לבי"ע הג' כלים דז"ת שבהם, ומתלבשים בפרטופים שנגדו בבי"ע ונעשים להם בחי' נשמה, ואלו הכלים דז"ת לאצילות נקראים ימי קודש, כי שורשם ועיקרם ממקום הקודש, ונפש רוח והכלים דבי"ע נקראים ימי חול ששת ימי המעשה, כי בהם כל המצות וכל מלאכה אשר יעשה האדם, ולמטה מבי"ע דקדושה יס היכלות הטמאים הנקראים ימי הרעה. ועוד נודע כי המלכות לאצילות יורדת ומתלבשת בראש הבריאה ונעשית עתיק דבריאה, ובה נבין בע"ה המאמר הבא. (עי' כל זה בפירוש שעת רעו, ובע"ה לפי פירוש פירשטן את כל מאמר הבא)

תא חזי רוא עלאה דמלה בא וראה ותבונן בסוד הגדול של ענין זה שמפרש ואזיל, והוא כי **כל איגון שית יומין** כל אלו הששה ימי הקודש שהם סוד הכלים דז"ק של כל פרטופי האצילות (וכודע שערות היסוד נכללת ביסוד לכן לפעמים לא מונים אלא רק ששה שית יומין), **אתאחדון ברא דחד נקודה קדישא** הם נאחזים בסוד נקודה קדישא שהיא המלכות, כי בדרת המלכות לאצילות דבריאה אז יורדים עמה הכלים לאצילות ומתלבשים בפרטופי בי"ע, וכלהו יומין **אתאחדון ביה** וכל הימים שהם פרטופי בי"ע הנקראים ימי החול נאחזים במלכות לאצילות. **ואית יומין אחרנין דקנימין לבר בסטרא אחרא** ויש ימים אחרים שהם ההיכלות של הקליפות הנמצאים בחוץ בסטרא אחרא הנקראים ימי רעה.

ומפרש דבריו ואמר כי **ואית יומין אחרנין דקנימין לגו מעגולא קדישא** יש ימים אחרים שהם הכלים דז"ק של כל פרטופי האצילות היורדים לבי"ע ומתלבשים בחוץ עגול הקודש דהיינו חוץ פרטופי בי"ע כנגמם בחוץ הגוף, ואתאחדון בנקודה קדישא ונאחזים הכלים לאצילות במלכות הקדושה היורדת ונעשית עתיק דבריאה, וישאאל קדישין, וכל איגון דמתעסקין בקדושה כל יומין דשבתא וישאאל הקדושים, וביותר כל אלו שחורטם אומנתם ועוסקים בקדושה דהיינו בחורה ותפלה כל ימי השבוע, הנה **אתאחדון כל איגון שית יומין באיגון שית יומין** דלגו הם נאחזים במשך כל ששת ימי השבוע באלו הששה ימים שבפנים שהם הכלים לאצילות, דאתאחדון בתהיא נקדה שגמחם בנקודת המלכות לאצילות, והטעם כי **אתאחדון בהיא** ישאאל נאחזים בכלים לאצילות, בגין לנטרא לון כדי לשמור אותם מן הקליפות ולסיעם בזיכור הגיטון. כי הנה כל ענין וסוד ירידת הכלים לאצילות להתלבש בפרטופי בי"ע, הוא כדי לעזור ולסיע לזכור הגיטון קדישין ולהעלות הזיכרון, לפי שישאאל לזכר אינם יכולים לעשות הזכור אם לא בעזר וסיוע העליונים, והנה ענין הזכור הוא כל יום ויום לפי בחינתו, ואולם דומים הזיכורים של יום ראשון של השבוע לזיכורים של יום השני וכוונה, כי ביום הראשון הם מבחי' חסד דכל מלך ומלך, וביום ד' מבחי' גבורה דכל מלך על צדו השני הוא מבחי' היסוד של כל מלך. וכל איגון שית יומין דשבתא וכל אלו ששת ימי השבוע, ההיא נקודה טמירא איהי זו הנקודה שהיא המלכות לאצילות היא סודמה, בסוד יהיה סגור ששת ימי המעשה, כי זו"ן הגדולים אין להם שום יחוד בימות החול כי אם בשבת, בין דעאל שבתא בדין סלקא ההיא נקודה ואתעטרא ואתאחדא לעלא כיון שנגמם השבת אז עולה זו הנקודה שהיא מלכות לאצילות, ומתעטרת בתוספת אורות שמקבלת ומתאחדת

ששבת היא מלכות דאצילות שירדה לבריאה, דהיינו ששת ימי החול, ושם היא עתיק דבריאה, בחי' הנקודה שששת ימי החול סובבים אותה. **וכמובא** בעוד ספרים [י"ט/י"ז]. וכידוע שאצילות לשון אצלו ית', שם כולו רק אלוקות גמור איהו וגרמוהי חד, ובריאה לשון חיתוך כמו לברא את הער (פרש"י יהושע יז טז), היא בחי' הפירוד ממנו ית'. וזהו שיום שבת בחי' אצילות וששת ימי החול הם בבריאה שנחתכה ונפרדה מאצילות, וכך גם הצדיק שזיכך עצמו עד שנכלל באצילות הוא בחי' שבת נכלל בו ית' שהוא מקור החיים וכל ישראל יונקים חיות ממנו ועל כן נכספים אליו תמיד, דהיינו כח המושך של הצדיק, לוליא המניעות שעל ידי הקליפות שהן בחי' תחת הבריאה ששם הפירוד הגמור, כי לשם לא מגיע כלל כח המושך, והם כח המכריח הסובב את העיגולים ועושה לכל אחד מניעות השייכות לאותו עיגול שנמצא בו.

והקליפות הם למטה מימי החול וסובבים אותם, מוליכין את הרשעים סביב הנקודה בבחי' סביב רשעים יתהלכון (תהלים יב), נראה שכמו ששבת נקודה לגבי ששת ימי החול, כך כל יום חול הוא בחי' נקודה ביחס לקליפות שסובבות אותו, וכל מי שנמצא בבחי' ימי החול, סובבים אותו הקליפות של אותו יום ואינם מניחים אותם להתקרב לפנים אל הנקודה הפנימית, שהיא הארת השבת בחול, ועי"ז גם לא כוסף לשבת, ולא להצדיק.

וכל זמן שהם עדיין בתוך העיגולים דהיינו שעדיין יש להם אמונה וכסופים עדיין יש להם תקוה להתקרב לצדיק, כי עדין יונק ממנו כמו השישה ימים מהשבת.

למעלה דלאלו עס ז"א בעלה, כנודע שמתחילת קבלת שבת מתחלת המלכות לעלות עליה אחר עליה וכל עליות של ליל שבת הם לה' וכלהו טמדין בגוה וכל עולמות דייע עולים עמה וסחומים וכלולים בחוכה.

תא חזי אית ימים ואית ימים כל וראה יש ימים ויש ימים, ומפרש ימי חול כמה דאמר ימי החול כמו שלמדנו שהם כלים דבי"ע, ואלין קיימין לבר לעימן ואלו עומדים בחזן להגויז בהם את אורמות העולם, ימי השבת דאינון ימי השבוע קיימין לישראל ימי השבת שהם סוד הכלים המתלבשים בכלים דבי"ע שהם ימי השבוע, הם עומדים לישראל לבדם לסייעם בזיכור הגילויין ולשמרם מן הקליפות, וכך סלקא האי נקודה בלא אהגניז ואיהי סלקא וכשעולה זו הנקודה שהיא המלכות דלאלות בחיולת כניסת שבת, אז כל הקליפות נגזזות בנקבא דתומוא רבא והיא עולה אחר עליה.

פיון דאיהי סלקא אקרי שבת כיון שהמלכות עולה עד כנגד חג"ת דז"א אז היא נקראת שבת, מהו שבת למה היא נקראת בשם שבת, אי תימא בגין שבייתה חס חאמר כשכיל שגריי לשבות זו דכתיב כי בו שבת לפי שבו שבת הקב"ה ממלכתו בשבת ימי בראשית, יאות הוא יפה ונטון הוא לפי פשט הדברים, אבל רוא דמלה לכל סוד הדבר למה המלכות נקראת בשם שבת, כי פיון דסלקא האי נקודה ונהורא נהיר כיון שעלתה נקודה זו שהיא המלכות מבחיילת לאלוהי וטורה מאיר, פדיו מתעטרא איהי באבהן אז היא מתעטרת בחוהין שמקבלת מהאבות שהם סוד חג"ת, לפי שעלתה ועומדת כנגדם, ועתה פיון דמתעטרא איהי באבהן כיון שהיא מתעטרת בהאבות, פדיו אתחברת ואתאחדת בהו למהוי חד אז היא מתחברת ומתאחדת בהם להיות עמהם ביחוד אחד, ואקרי בלא שבת ואז נקראים כולם יחד בשם שבת, כי שבת היא אופיות ש' בת ומפרש ש' הא אוקמה רוא דתלת אבהן דמתאחדן בבת יחידה כי אות ש' שיש בה ג' קוין רומות על ג' אבות שהם חג"ת שמתאחדים עם המלכות שהיא ד"ת יחידה, ואמר ואיהי מתעטרא בהו היא מתעטרת בהם לפי שמקבלת מהם המוחין, ואינון בעלמא דאיתי והם מתאחדים בעולם הבא, כי חז"ד וחג"ת דז"א מקבלים כליל שבת כל המוחין לגלות דלוריא, וגם המקיף דל' כלל, ומאותם המוחין ממשיכים הארה לנהי"ז דז"א ומהם למלכות העומדת פכ"פ כנגדם, ובלא איהו חד ואז נעשה הכל אחד בסוד היחוד, ודא איהו ש' בת למהוי בלא חד וזהו סוד שם ש"צ שיהיו חג"ת דז"א עם המלכות ביחוד אחד.

תורה מה תנינא – בענין בני אדם שרוצים ומכינים עצמן במה פעמים לנסע לצדיק האמת, ואחר כך יש להם מניעות, וגמגעים דע, כי שבת היא נקודה הפנימית, וממנה יונקים כל הששה ימים, שהם בחינת העגולים סביב הנקודה, כמו שכתוב בזהר (ויקהל דף רד.) וכמובא. והקליפות מוליכין את הרשעים סביב הנקודה, בבחינת (תהלים י"ב): "סביב רשעים יתהלכון", ואינם מניחים אותם להתקרב לפנים אל הנקודה הפנימית, וכל זמן שהם עדיין בתוך העגולים, עדיין יש להם תקוה להתקרב. אפלו פושעי ישראל כל זמן שלא יצא מן העגולים לגמרי, חס ושלום, עדיין יש לו תקוה להתקרב אל הנקודה הפנימית אבל מי שבבר יצא לגמרי, חס ושלום, מן העגולים, בגון משפדים, אזי אי אפשר לו להתקרב כלל. והצדיק הוא בחינת שבת, בבחינת הנקודה פנימית, שממנו יונקים הכל, כמובא:

⁷ לעיל תורה לט תנינא ר"ה הששת ימים, ראשית חכמה שער הקדושה תחילת פ"ב

טו תורה לט תנינא – הששת ימים הם ההתחלה, שבהם נברא הכל, ושבת הוא הסוף והתכלית וכו'. ובדאי יש חלוק בין הבריות, כי בודאי יש חלוק בין מה שנברא קדם ובין מה שנברא בששי, שהוא סמוך יותר לשבת. ואיתא בספרים, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" (שמות ל"א), שגם הששת ימים בעצמן נבראו, והם בסוד עגלה אל הנקודה פנימית, שהיא שבת (זהר ויקהל רד), אף אף על פי כן יש חלוקים:

ראשית חכמה שער הקדושה פרק שני – ...הרי מבואר כי קדושת שבת הוא אור קדושת אבא ואימא המתגלה בתפארת משם לכל העולמות. ועוד בענין קדושת שבת ושאר הימים נתבאר בזהר (פרשת ויקהל דף רד ורה) בענין מציאות השבת אמרו שהיא המלכות נקודה אמצעית לכל ששה ימים, שממנה יונקים וביום השבת היא בת עין המתיחדת בשלשה אבות שהם ש' והיינו שב"ת ש' בת, ועוד יש שבת עליון שלשה אבות המתקשרים בבת עין, והם מתקשרים בעלמא דאית, ועוד יש שבת יותר עליון כאשר יתקשר כל הנזכר בנקודה עילאה שהיא גם כן סוד בת עין, זהו קצור כוונתו. נמצא שבמקום שיעלה הבן שם תעלה הבת עמו למעלה, באופן שלעולם סוד קדושת שבת הוא אור הנשפע מאבא ואימא, ועוד יותר מלמעלה מעתיקא שהוא שורש הקדושות שהוא נקרא סבא קדש קדישא, כמו שנתבאר לעיל.

^{טו} תהילים פרק יב (ט) סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם:

רש"י (ט) סביב רשעים יתהלכון – לטמון מוקשים להכשילני. כרום זלות לבני אדם – מקנאתם שעינם רעה בגדולתי שנלקחתי מאחרי הצאן למלך וזהו פתרונו כרום זלות לבני אדם כשמתרומ' איש הזולל בעיני ב"א וזהו דוגמא האמור במקום אחר אבן מאסו הבונים (תהלים קיח) ומדרש אגדה פותרו על ישראל לעתיד לבא כשיתרוממו ומנחם פתר כרום זלות לבני אדם כראם הזולל לאכול בני אדם ויהיה כרום כמו רום וראם וזולת כמו זולל וסובא (דברים כא) וכן פתרונו סביב רשעים יתהלכון סביבות העני הולכים רשעים לבלעו חנם כרום זלות לבני אדם:

אפי' פושעי ישראל כל זמן שלא יצא מן העיגולים לגמרי ח"ו דהיינו כל עוד שם ישראל עליו^א, **עדיין יש לו תקוה להתקרב אל הנקודה הפנימיות, אבל מי שכבר יצא לגמרי ח"ו מן העיגולים** דהיינו מהאמונה בצדיק, כגון משומדים מחללי שבת בפרהסיא, שהם משל למי שאין לו כלל אמונה בצדיק, **אזי א"א לו להתקרב כלל לצדיק**, כי ניתק עצמו ממקור חיותו.

והצדיק הוא בחי' שבת בחי' הנקודה פנימיות שממנו יונקים הכל כמובא [יח']^ט: נמצא שגם סביב הצדיק רשעים יתהלכו, בעגולים זה לפניו וזה לא יצא מהעיגולים יש לו תיקון כי הוא עדיין יונק מהצדיק, אבל מי שכבר יצא מהעיגולים, דהיינו מבחי' (תהלים פט) "ואמונתך סביבותיך"^כ, דהיינו האמונה בצדיק, בבחי' זו הוא כמשומד שניתק עצמו ממקור החיות שלו בצדיק שנקרא שבת/כא.

עד כאן ביאור חברותא לתורה מה תנינא

זה ענין הגיוס שאנו מאמינים שהמלחמה היא השתדלות, ולא סיבה לנצח. וכמו שימי החול מתברכים מהשבת דייקא, דהיינו מהיום שאין בו השתדלות, כך גם הנלחם במלחמתה של תורה, ממנו מתברכים הלוחמים בשדה הקרב. והחייל בשטח יודע שרק בניסים או חי, ולא כוחו עשה לו את החיל הזה, אלא בכח הלומדים תורה והמתפללים עליו. וכמו שאמרנו במשנה קדושין הספנים רובן חסידים כי מי שנמצא כשהסכנה מול עיניו יודע שרק סיעתא דשמיא תועיל לו. וגם מטוס עם ובלי טייס הם לא סיעתא דשמיא אלא בעצמם צריכים סיעתא דשמיא.

^י **עיינ תורה יד אות ג' – התורה הם ששים רבוא אותיות, כנגד ששים רבוא נשמות, ויש לכל הנשמות שרש למעלה במחשבה דקד'שא ברין הוא, כי 'ישראל עלו במחשבה תחלה' (בראשית רבה א). ועל ידי זיווג הנשמות נבראים נשמות גרים (ב), וכשנתעוררים הנשמות על ידי אותיות התורה שהוציא מפיו ומתנוצצים זה לזה זה בחינת זיווג, שזה מקבל הארה מזה; ועל ידי הזיווג של התנוצצות הנשמות שבמחשבה נבראים נשמות גרים. גם הפושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו (כי נקרא 'פושעי ישראל', נמצא ששם ישראל נקרא על כל פנים עליו עדין, מאחר שנקרא פושעי ישראל), אף על פי שחטא, 'ישראל הוא' (סנהדרין מד.), יש לו אחיזה ושרש במחשבה עליונה, ועל ידי ההתנוצצות התנוצץ גם שרש נשמתו בין שאר השרשים, ומגיע הארה לזה הפושעי ישראל משרש נשמתו, ועל ידי הארה הזאת חוזר בתשובה:**

^ט סוף האורא רבא וזהו נשא קמד: הלשון שם – רבי יהודה קארי ליה שבת, דכלתו שיתא מניה מתברכין, דכתיב (שמות כ') שבת לה' קדש לה', מה שבת לה' קדש, אף רבי שמעון שבת לה' קדש: ועיין לקמן תורה סו תנינא נדף ל: שם הלשון אתה הוא שבת דמולוי יומי. ועיין גם וזהו תנ"ל דף קמח. ואנת הוא רבי שמעון שביעא דשיתא, וכי' ובראשית חכמה סוף שער הקדושה

^{יט} **וזהו נשא דף קמד: – תאנא למדנו, כי מההוא יומא לא אעידו חברייא מבי רבי שמעון** מיום ההוא ולהלאה לא סרו החברים מציתו של רבי שמעון, כלומר לא הלכו מצית מדרשו אלא לזכריהם ההכרחיים, **וכן הוה רבי שמעון מגלה רזין** וכאשר רבי שמעון היה מגלה סתרי תורה, **לא משתבחין תמן אלא אינן** לא היו נמלאים שם רק אלו החברים עם רבי שמעון, **והוה קארי להו רבי שמעון** וכי שמעון היה קורא עליהם, **שבועה אנן עיני יהוה** אנו כנגד השבעה מלאכים הנקראים עיני ה', **דכתיב שבועה אלה עיני יהוה**, **ועלן אתמר** ופסוק זה עלינו נאמר. **אמר רבי אבא, אנן שיתא בוציני, דנהראן משביעא** אנו ששה מאורות כנגד הששה קוות, המאירים מהשביעי שהוא רבי שמעון שנשמתו הייתה מהדעת שהוא שביעי מלמטה למעלה, **אנת הוא שביעא דכלא** אתה רבי שמעון הוא השביעי של כולם, **דהא לית קיימא לשיתא בר משביעא** כי אין קיום לששה קוות אלא משביעי, **דכלא תלי בשביעא** כי הכל תלוי בשביעי, כי הדעת הוא נשמת הו"ק.

רבי יהודה קארי ליה שבת רבי יהודה קרא לרבי שמעון בשם "שבת", שהוא יום השביעי **דכלהו שיתא מניה מתברכין** שכל שעת ימי החול ממנה מתברכים, כך כל הששה חברים קבלו הכל מרבי שמעון כשם שהיה השביעי, **דכתיב שבת ליהוה**, קדש ליהוה היינו מה שבת ליהוה קדש כי השבת היא בחי' דעת שהוא מהמחין הנקראים קדש, **אוף רבי שמעון** גם רבי שמעון שהיה מבחי' הגמחין לדעת שהוא קדש, נקרא **שבת ליהוה קדש** כלומר שמלכד שם "שבת" נקרא גם "קדש". (ויה"ד)

^כ **תורה זו אות א' – יש נסין עלאין, שהוא בחינת תהום עלאה; ויש נסים תתאין, שהם בחינת תהומא תתאה.** ומלאך שפלול מכל הנסים, משני התהומות, דמיא לעגלא (תענית כה:). שהוא בחינת עגולים, בחינת אמונה, כמו שפתיב (תהלים פ"ט): "ואמונתך סביבותיך"

ושם בסוף התורה – וזהו סוף, מלשון סחור סחור (בחינת מקיפים), שהוא בחינת אמונה פנ"ל, "ואמונתך סביבותיך" (תהלים פ"ט):

^{כא} **עיינ לעיל תורה קנב** בשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השוכים לה, **אזי הקלפה מסבבת אותה.** מבואר שם הכל על הענפים השייכים לה, ולא על כלל ישראל. ולפ"ז לא כולם חייבים להתקרב לצדיק, אבל נראה שרבו שם דיבר באופן כללי ולא על צדיק האמת שלפי המבואר במקומות אחרים נראה שסובר שלצדיק מיחידה הדורות כמו רבנו, כל ישראל מחוייבים להתקרב, וכמו משה רבנו.